

Opgravingen in de Gasthuishof

Inleiding Op 14 januari 2016 startte een archeologisch onderzoek op het terrein waar in opdracht van de Gestichten van Weldadigheid een wooncomplex met parkeergarage zal verrijzen. Archeologen (professionals en amateurs) van het team Archeologie van de gemeente Zutphen voeren het onderzoek uit. Inmiddels kan voorzichtig de balans worden opgemaakt, al zijn nieuwe bijzondere vondsten in de laatste week nog zeker te verwachten.

Oudste vondsten De oudste tekenen van menselijke 'bewoning' zijn maar liefst zo'n 8.000 jaar oud. Het zijn kleine vuurstenen werktuigjes en afslagen van jagers-verzamelaars. Een rivierduin, waarop Doesburg ligt, dicht bij water, was bij uitstek een plek waar jagers-verzamelaars op af kwamen.

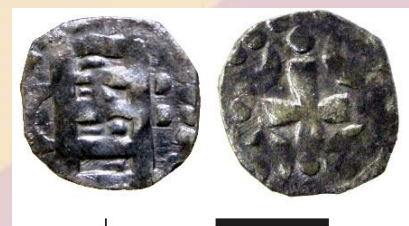

De eerste echte bewoners waren boeren. Omstreeks 1000 voor Christus werd het Doesburgse rivierduin al bewoond en lagen er akkers. Ook in deze opgraving zijn daarvan sporen ontdekt en is er aardewerk uit die tijd gevonden. Mogelijk lag er dichtbij ook een begraafplaats, een zogenaamd 'urnenveld'. In 1980 is een urn met crematieresten in de Hoogstraat gevonden, maar in de opgraving ontbreken vooralsnog daarvan sporen.

Vroege verstedelijking Een belangrijke vraag voorafgaande aan het onderzoek was of dit terrein al tot de vroegste fase van de stad, in de periode 1225-1250, behoorde.

Doesburg kreeg in 1237 stadsrechten nadat er in een korte tijd een bloeiende handelsplaats met kerk en markt was ontstaan. In die tijd werd de stad ook omwijd en werden poorten gebouwd op de belangrijke uitvalswegen. Het terrein van de Gasthuishof lag binnen die oudste omwalling, maar het lijkt er op dat de stedelijke bewoning hier pas rond 1300 begint. Er zijn paalkuilen gevonden van een of meerdere gebouwen en enkele waterputten.

Bijzondere vondsten Uit die tijd dateren overigens wel de meest bijzondere vondsten. Een zilveren penning uit Lund (nu Zweden, toen Denemarken) is geslagen tussen 1286 en 1319 onder koning Erik Menved. De munt is vrij zeldzaam. Tot nu toe waren enkele vondsten bekend in Zutphen en Kampen. De munt toont de vroege handelscontacten aan van Doesburgse handelaren met Denemarken: de

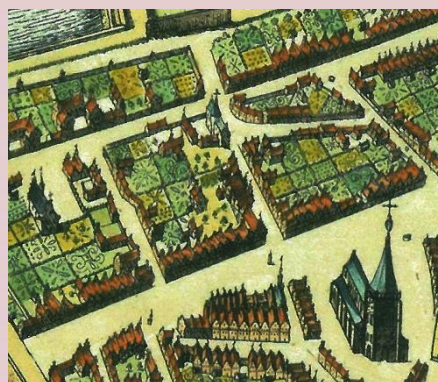

zogenaamde 'ommelandvaart', naar de Sont, waar de Hanzekooplieden haring inkochten en handel dreven. Er zijn ook 14^e-eeuwse zilveren munten gevonden uit Gelderland, Holland, Münster en Osnabrück. Uit dezelfde eeuw dateert een zwaardschedepunt-beschermer. De koperen beschermepunt met ijzeren knop zat aan de onderzijde van de zwaardschede en voorkwam dat je je zwaard door de leren schede heen stak. Dergelijke objecten wijzen op de aanwezigheid van adel in de stad. Zwaarden werden niet door gewone burgers gedragen maar door edelen. Er waren in Doesburg meerdere adellijke huizen en blijkbaar was dat rond 1350 ook al zo.

Tuinen en putten Eeuwenlang is het opgravingsterrein een binnenterrein met tuinen geweest. Bijzonder is dat de erfgrenzen al zeer oud zijn. De verkaveling kwam rond 1300 tot stand en bestaat deels nog. Onder een tuinmuur van percelen aan de Paardenmarkt ligt een kavelsloot uit 1300.

Tegen die erfgrenzen werden beerputten (waarop de houten 'wc' stond) en afvalkuilen aangelegd. Zo had men het minst last van de stank. De vele scherven en botten uit die afvalkuilen en beerputten maken duidelijk dat hier geen arme sloebers woonden. De vondsten wijzen op rijkdom van goeie burgers en edelen. Archiefonderzoek moet uitwijzen van welke huishoudens dit afval is. Er zijn vooral veel kuilen uit de 18^e eeuw gevonden.

Aan de zijde van de Gasthuiskerk zijn funderingen aangetroffen van de provenierswoningen die hier stonden. Een deel van die 16^e-

eeuwse huisjes bestaat nog altijd, maar het Gasthuishofje was dus groter. De inwoners van deze huisjes hadden het minder breed.

De kazerne Van een groot gebouw, dat aan de zijde van de Paardenmarkt stond, is de achtergevel gevonden. Het moet in de 16^e eeuw gebouwd zijn en het kreeg rond 1800 een waterkelder. Dat was een reservoir van regenwater dat in het huishouden kon worden gebruikt. Het grote 16^e-eeuwse huis komt al op oude kaarten voor en lag vrij op het erf. Vermoedelijk gaat het om een adellijk huis en/of een rijk burgerhuis dat tot ca. 1800 als zodanig in gebruik bleef. Op de kadasterkaart van 1832 staat echter 'Caserne'. In de opgraving werden knopen gevonden van het 13^e bataljon infanterie. Dat was een bataljon

dat tussen 1820 en 1832 in Doesburg gelegerd was.

Vermoedelijk is het huis toen als kazerne verbouwd. In de hoek van het kazerneperceel werd een latrinehuisje gebouwd waarvan de grote beerput is teruggevonden.